



**Aan:**

Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Vaste commissie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Cc

Minister Slob, ministerie van OCW  
Minister Hoekstra, ministerie van Financiën

21 mei 2021

**Onderwerp:** Nationaal Programma Onderwijs

Geachte Kamerleden,

Op 26 mei houdt u een rondetafelgesprek over het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) en op 7 juni gaat u vervolgens in debat met de missionair minister Slob over onderwijs en corona in het primair- en voortgezet onderwijs. Middels deze brief dragen wij vanuit de G4-steden graag bij aan deze discussie en nemen we u mee in de kansen en risico's die wij zien. Daarbij vinden wij het van belang om ook nadrukkelijk te kijken naar wat er nodig is om onderwijsachterstanden weg te werken en de kansenongelijkheid in het onderwijs structureel terug te dringen.

Als wethouders Onderwijs in de G4-steden hebben wij in januari de noodklok geluid en gepleit voor een *Nationaal Plan voor gelijke onderwijskansen en het wegwerken van achterstanden*. Het door het kabinet gepresenteerde NPO zien wij als eerste noodzakelijke stap voor betere kwaliteit van het onderwijs en minder kansenongelijkheid. Maar daarmee zijn we er niet. Wij vragen uw aandacht voor drie punten:

**1. NPO vergroot onbedoeld schoolverschillen en daarmee kansenongelijkheid**

De kracht van het NPO is dat er op korte termijn veel middelen ter beschikking zijn om achterstanden op te lossen en vertragingen in te lopen die als gevolg van de coronamaatregelen zijn ontstaan. Maar zonder een leraar voor de klas staat het onderwijs alsnog met lege handen. Niet voor niets signaleren zowel de Onderwijsinspectie als Merel van Vroonhoven in hun rapporten dat eerst de basis op orde moet zijn, d.w.z. dat er voldoende goede leraren beschikbaar moeten zijn.

Het lerarentekort wordt niet genoemd in het NPO; toch is het de grootste bedreiging voor het slagen ervan. In een aantal steden zijn het juist de scholen in de wijken met de grootste achterstanden en vertragingen die de grootste personeelstekorten hebben. Het incidentele karakter van het NPO helpt deze scholen niet om de basis op orde te krijgen. En als de basis niet op orde is, is het lastig om achterstanden weg te werken. Terwijl we juist willen dat het NPO een eerste stap is naar een structurele verandering voor deze scholen. Wij zien een risico dat een groot deel van de middelen verdwijnt richting commerciële partijen die inzetten op weinig duurzame interventies, wat

het incidentele karakter van het NPO nog meer versterkt. Verschillen tussen scholen met en zonder lerarentekort kunnen daarmee door het huidige NPO onbedoeld verder worden vergroot.

Naast een nieuwe aanpak van het lerarentekort, is het nodig om scholen voldoende tijd te geven t.b.v. de ontwikkeling van de plannen. Zoals de Rekenkamer ook concludeert, zorgt de grote tijdsdruk om plannen aan te leveren voor onnodige risico's. Wij sluiten ons hierbij aan, en geven nadrukkelijk mee om – in lijn met het Onderwijs OMT – scholen meer tijd te geven dan de huidige voorgestelde 2,5 jaar om de plannen uit te voeren. Zodat het uiteindelijk om de kwaliteit en duurzame effecten van de uitvoering van de plannen gaat.

## 2. Structurele problemen vragen om structurele oplossingen

Hoe hard de korte termijn investeringen in ons onderwijs ook nodig zijn, het structurele probleem van ongelijke onderwijskansen lossen we er niet mee op en wordt – zoals hiervoor betoogd – mogelijk zelfs onbedoeld groter. Daarom herhalen wij als G4 wethouders dat er structurele oplossingen nodig zijn voor gelijke kansen in het onderwijs. Wij pleiten voor:

- **Maak het mogelijk dat alle jonge kinderen recht hebben op 640 uur per jaar gratis voorschoolse voorzieningen.**  
Voorkom dat kinderen al op jonge leeftijden onderwijsachterstanden oplopen door de barrières voor gratis voorschoolse voorzieningen weg te nemen.
- **Voldoende goede docenten in het onderwijs.**  
Het fundament van goed onderwijs is voldoende goede docenten. Het lerarentekort is een bedreiging voor dit fundament. Er is structureel meer geld nodig voor het aantrekken van voldoende docenten en om te investeren in de kwaliteit van de docenten.
- **Zorg voor een later selectiemoment richting voortgezet onderwijs.**  
Wij sluiten ons van harte aan bij het advies van de Onderwijsraad van 15 april 2021, 'Selecteer later en differentieer beter'. Latere selectie, door meerjarige brugklassen in het voortgezet onderwijs, zorgt voor meer kansen voor ontplooiing en daarmee een groter potentieel voor de leerling en voor de samenleving.
- **Extra leertijd voor kinderen en jongeren die dat het hardst nodig hebben.**  
Als extra leertijd nodig is mag dat niet afhankelijk zijn van het inkomen van de ouders. Maak daarom structureel meer middelen vrij om kinderen en jongeren die het nodig hebben extra onderwijstijd en meer begeleiding te kunnen bieden, zowel in het primair- als in het voortgezet onderwijs. Voorkom drempels en maak maximaal gebruik van de mogelijkheden van voorschoolse educatie, zomerscholen, kopklassen, verlengde leertijd en hulp op maat. Zo wordt extra leertijd een middel om achterstanden te verkleinen, in plaats van een middel om voorsprong te vergroten.

## 3. Gelijke kansen vragen om een integrale benadering

Met het NPO vraagt het ministerie in te spelen op de cognitieve, sociaal emotionele en executieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. Onderzoeken laten zien dat corona, naast leervertraging, een grote sociale impact heeft op het leven van kinderen en jongeren. Naast het NPO zijn ook door andere ministeries extra programma's beschikbaar gesteld om de gevolgen van corona aan te pakken. Van gemeenten, schoolbesturen en zorgaanbieders wordt gevraagd om de samenwerking te vinden en te werken aan een samenhangende aanpak. Wij vragen ook de ministeries hierin samen te werken en vorm te geven aan afgestemde programma's en opdrachten.

**Tot slot**

Het Nationaal Programma Onderwijs is een noodzakelijke stap om de achterstanden die als gevolg van corona zijn ontstaan, in te lopen. Maar daarnaast moeten we onze ogen er niet voor sluiten dat er verschillen zijn in die achterstanden en dat een groot deel van die verschillen ook al bestond voor corona. Het is daarom zaak om nu de koe bij de horens te vatten door naast deze incidentele aanpak, een structurele aanpak neer te zetten die zorgt voor gelijke kansen in ons onderwijs. Dat verdient Nederland, dat verdient het onderwijs, maar bovenal: dat verdienen onze kinderen.

Hoogachtend,

Marjolein Moorman, wethouder Onderwijs, Amsterdam  
Hilbert Bredemeijer, wethouder Onderwijs, Den Haag  
Said Kasmi, wethouder Onderwijs, Rotterdam  
Anke Klein, wethouder Onderwijs, Utrecht